

MUNI
ARTS

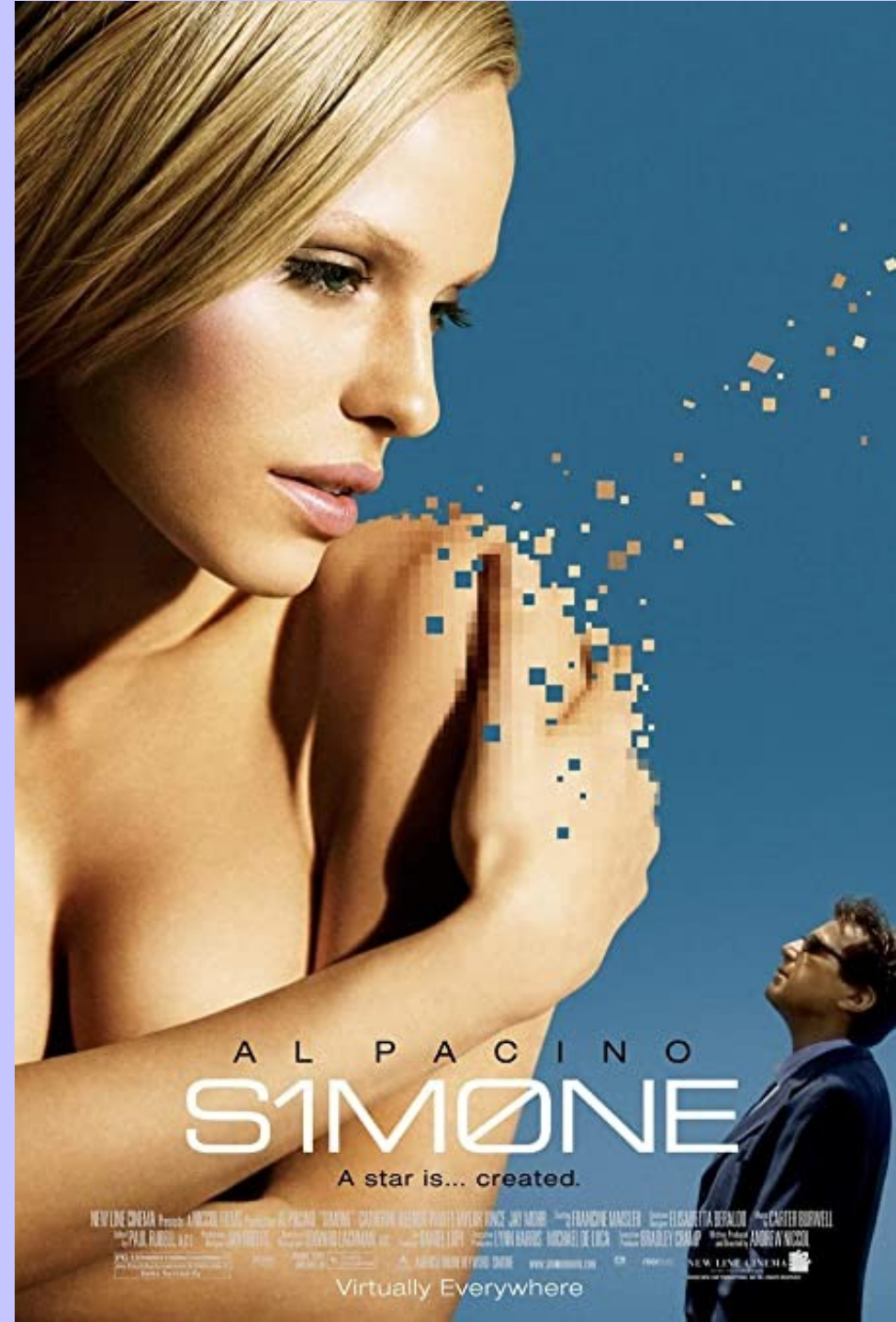
MUNI ARTS

S1m0ne

USA 2002

r. Andrew Niccol

1. Jak film charakterizuje hvězdnou slávu? Zkuste najít jak pozitivní tak negativní charakteristiky.
2. Že je Simone umělý konstrukt se dozvíme záhy, ale co je na ní autentické? Co ze Simone v realitě skutečně existuje?

Organizace kurzu

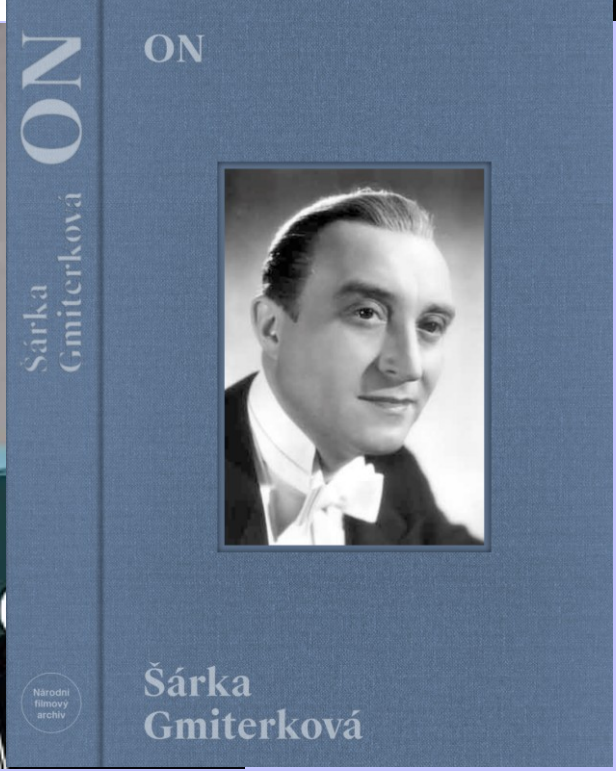
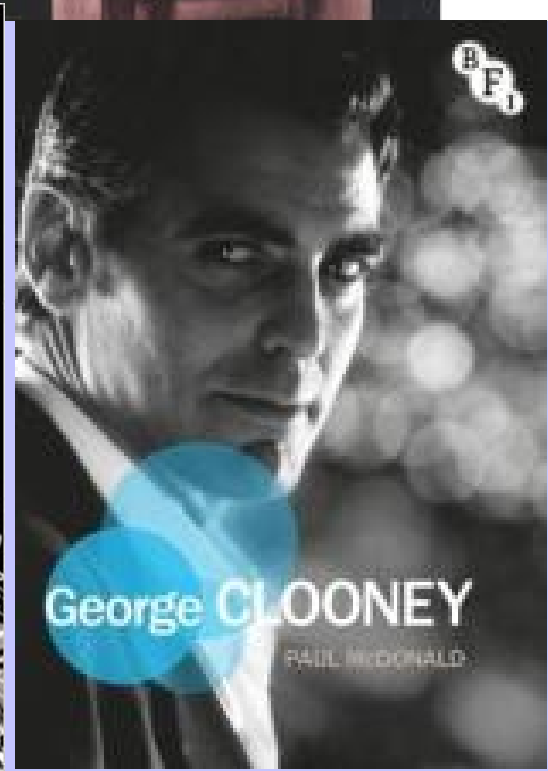
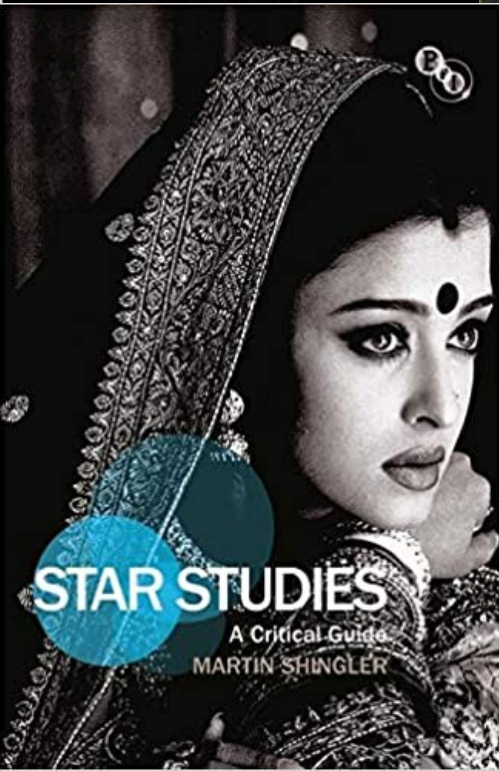
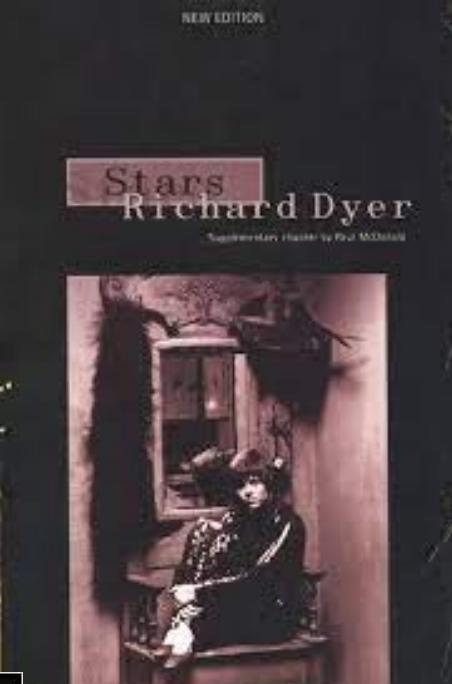
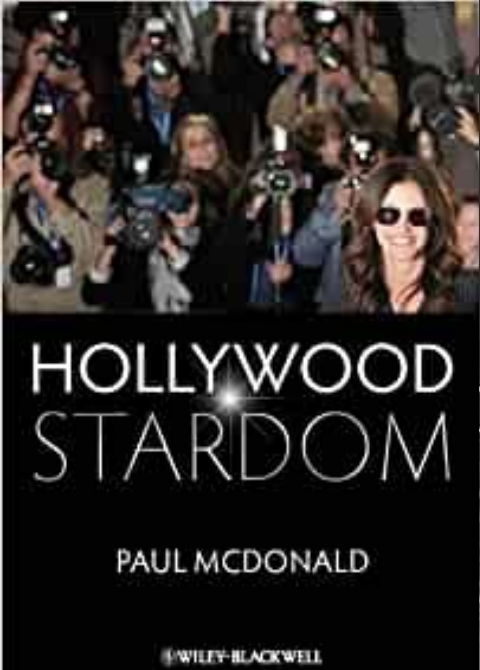
- Všechny texty/prezentace/filmy budou k dispozici ve Studijních materiálech předmětu v Isu

- Absolvování předmětu formou písemného výstupu v minimálním rozsahu 6 NS
 - Analýza jednoho vybraného filmu s pomocí představených konceptů
 - Do rozboru zvoleného AV díla je třeba zahrnout také další přidružené materiály a paratexty
 - Dodržování formálních pravidel a jazykové čistoty

- Lze konzultovat témata BDP a MDP v návaznosti na vyučovaný předmět

Proč hvězdy?

- Jsou významným činitelem filmové i širší kulturní produkce.
- Jejich přítomnost v konkrétním filmovém díle ovlivňuje jeho žánrové zařazení, styl, produkci, marketing, popularitu a úspěšnost.
- Představují silné kulturní, ideologické a národní symboly.
- Jsou všudypřítomné - propojují film s řadou dalších médií a uměleckých forem.
- Vzbuzují silné divácké reakce.
- Výzkum hvězd jako korpus relevantních akademických studií.

Jak definujeme hvězdu?

- “Hvězdy jsou objekty, které září ve tmě.” (Richard Dyer)
- “Hvězdná osobnost jako amalgám sestává z obrazu hvězdy na plátně v kombinaci se soukromou identitou; tuto osobnost publikum jasně rozeznává a očekává v každém dalším filmu” (Ginette Vincendeau)
- “Filmové hvězdy jsou jedinečné osobnosti, které vzbuzují u svého publika zvláštní zájem.” (Joseph Garncarz)
- “Hvězdy jsou herci s biografií.” (Edgar Morin)
- “Hvězdy jsou komplexní osobnosti, které utváří mnohem víc než pouhá suma filmů, v nichž se objevily.” (Yvonne Tasker)

“Filmové hvězdy jsou výzvou pro analýzu, neboť překračují hranice nejrůznějších disciplin: jsou produktem masové kultury, ale zároveň zahrnují divadelní hledisko díky vazbám na kategorie herectví, vystupování a umění; jsou marketingovým nástrojem i nositeli významů v kinematografii; jsou sociálním znakem, nesoucím kulturní významy a ideologicky motivované hodnoty, které se dotýkají nejskrytejších osobních zákoutí prostřednictvím touhy a identifikace; jsou to emblémy národní pýchy artikulované skrz tělo, módu a osobní styl; produkty kapitalismu a ideologie individualismu a přece nabízejí útočiště marginalizovaným skupinám.”

Christine Geraghty

úvod ke sborníku *Stardom, Industry of Desire* (s. xiii)

Hlavní oblasti výzkumu star studies

- Hvězdy z historické perspektivy – jak hvězdný systém přispívá k vývoji filmové, kulturní a mediální produkce?
- Lokální hvězdné systémy – hollywoodský hvězdný systém a / vs evropské, indické, asijské nebo africké hvězdné systémy?
- Hvězdy jako herci ve smyslu ztělesnění / zpodobnění – jak hvězdy fungují jako performeři?
- Hvězdy jako národní, kulturní, genderové, rasové a třídní symboly – jak hvězdy reprezentují nebo naopak narušují dobové představy?
- Hvězdy jako objekty pro fanoušky – jaká je role publika při konstrukci hvězd?

Dyer, Richard. *Heavenly bodies. Film Stars and Society*. Abingdon, New York: Routledge, 2004, s. 1–16.

- Úvod ke třem detailním případovým studiím – Marilyn Monroe, Paul Robeson a Judy Garland => jakým způsobem každá z těchto osobností ztělesňuje dobové představy o sexualitě, etnicitě a sexuální identitě.
- Tyto studie jsou vědomě zaměřeny na konkrétní atributy v konkrétní éře a s ohledem na to, jak jednotlivé atributy ovlivňovaly výrobu a výslednou podobu filmů s hvězdným obsazením.
- **“Images have to be made.”** Ale ani klasický Hollywood neprodukoval koherentní, nekomplikované hvězdné obrazy; naopak, tyto konstrukty nabízejí řadu variací, náznaků a rozporů.

- **“What the audience makes of star images is something else.”**
- Publikum si může z hvězdných obrazů vybírat ty významy a pocity; variace, náznaky a rozpory, které se v daném hvězdném obrazu snoubí.
- Publikum není stejnorodé; naopak, jedná se o disparátní a roztržitou skupinu, která se může k jediné hvězdě vztahovat různorodými způsoby (feministická čtení Monroe, queer fanoušci Judy Garland).
- **“Stars articulate what is to be a human being in contemporary society.” => hvězdy jsou exponovanými jedinci.**

- Individualita – jako jedinci nejsme redukováni jenom na sumu sociálních rolí nebo činů. Představa vnitřního, neměnného a unikátního jádra, které dává smysl našim činům, pocitům a reakcím.
- Demokratická, svobodná (kapitalistická) společnost stojí na oslovení každého z nás jako konzumenta, jako svépravného subjektu, jako voliče, jako nositele určitého světonázoru, který můžeme bez ohledu na majetek či sociální postavení svobodně vyjadřovat
 - Ačkoliv je koncept individuality často napadán, jde o nezbytnou fikci k reprodukci tohoto typu společenského uspořádání.
 - **Hvězdy vyjadřují a ztělesňují tyto koncepce individuality**

- Hvězdy nejenže ukazují na funkci vnitřní, soukromé identity jako pravdivé (VD, neautorizované biografie, pohled za scénu), ale také jak je tato pravdivost artikulována skrz těla.
- **“Particular ways of making sense of the body”** konkrétní těla dostávají smysl ve vztahu ke konkrétním, historickým a kulturně specifickým představám o sexualitě, rase, genderu či kráse.
- Právě toto ztělesnění dobových diskurzů hvězdám dodává na autentičnosti, byť jde o konstruované obrazy.

MUNI ARTS

Zrodila se hvězda

USA 1954

r. George Cukor

1. Co nám film říká o hvězdné slávě?
2. Vnímá nějaké paradoxy hvězdné slávy (zejména na rovině autenticity vs umělosti)?

Film názorně ukazuje sériovou výrobu hvězd, a zároveň skládá hold jedinečnému talentu hlavní postavy (a její představitelky).

JUDY GARLAND JAMES MASON

A Star is Born

Dyer, Richard. *In the Space of a Song. The Uses of Song in Film.* London and New York: Routledge, 2012, s. 81–88. (kapitola A Star Is Born and the Construction of Authenticity).

- Jak dochází k tomu, že určitý hvězdný výkon/hvězdný obraz označíme jako autentický (přirozený, opravdový)?**
- Proces dvojí autentifikace: hvězdy samotnou svojí fyzickou existencí a exponovanými životy dodávají platnost a „tvář“ panujícím nebo naopak ohroženým hodnotám a kulturním stereotypům
- Aby k něčemu takovému mohlo dojít, musíme věřit, že za hvězdným konstruktem se skrývá reálná osoba (pravé jméno x pseudonym, fotky ze soukromí, skandály)

„The Man that Got Away“

Tři způsoby vytváření dojmu autenticity v mediálních textech:

1. Absence kontroly
2. Absence přípravy a plánování (spontaneita, improvizace)
3. Důraz na soukromí

V konkrétním hudebním čísle:

Nepřerušovaný záběr, prostředí baru po zavíracích hodinách, gesta a spontánní smích/popěvky, hudebníci hrají a Ester zpívá sama pro sebe, jazz jako improvizovaný afroamerický žánr

“The Man That Got Away

□ Ale zároveň!

- V souladu s Dyerovým tvrzením, že na autentičnosti hvězdným obrazům dodává fakt, že jde o reálné lidské bytosti, i *Zrodila se hvězda* ukazuje dál, za fikční svět, k „realitě“
- Prostor v hudebním čísle konstruovaný jako jeviště, Judy Garlandová stojí uprostřed rámu v prvním plánu a zpívá pro implikované diváky v kinosále

□ Text písně podstatný?

- The night is bitter
The stars have lost their glitter
The winds grow colder
Suddenly you're older
And all because of the man
that got away
- Ano i ne; do jisté míry reflexe životních osudů Garlandové (i jejích rolí), stejně důležitá ale schopnost zpívat (navzdory pozlátku slávy skutečný a opravdový talent)

Resumé

- Hvězda jako konstrukt sestávající ze soukromé a veřejné osobnosti. Existuje na vícero mediálních platformách >> jde mnohem dál než za jednotlivé filmy.
- Hvězdy sice jsou konstruované objekty, ale obsažené a komunikované významy, pocity a postoje plně neovládá ani studio ani sama hvězda – klíčová role publika.
- Hvězdy vyjadřují a ztělesňují dobové koncepce individuality ve vztahu k sociálním rolím, diskurzům a stereotypům.

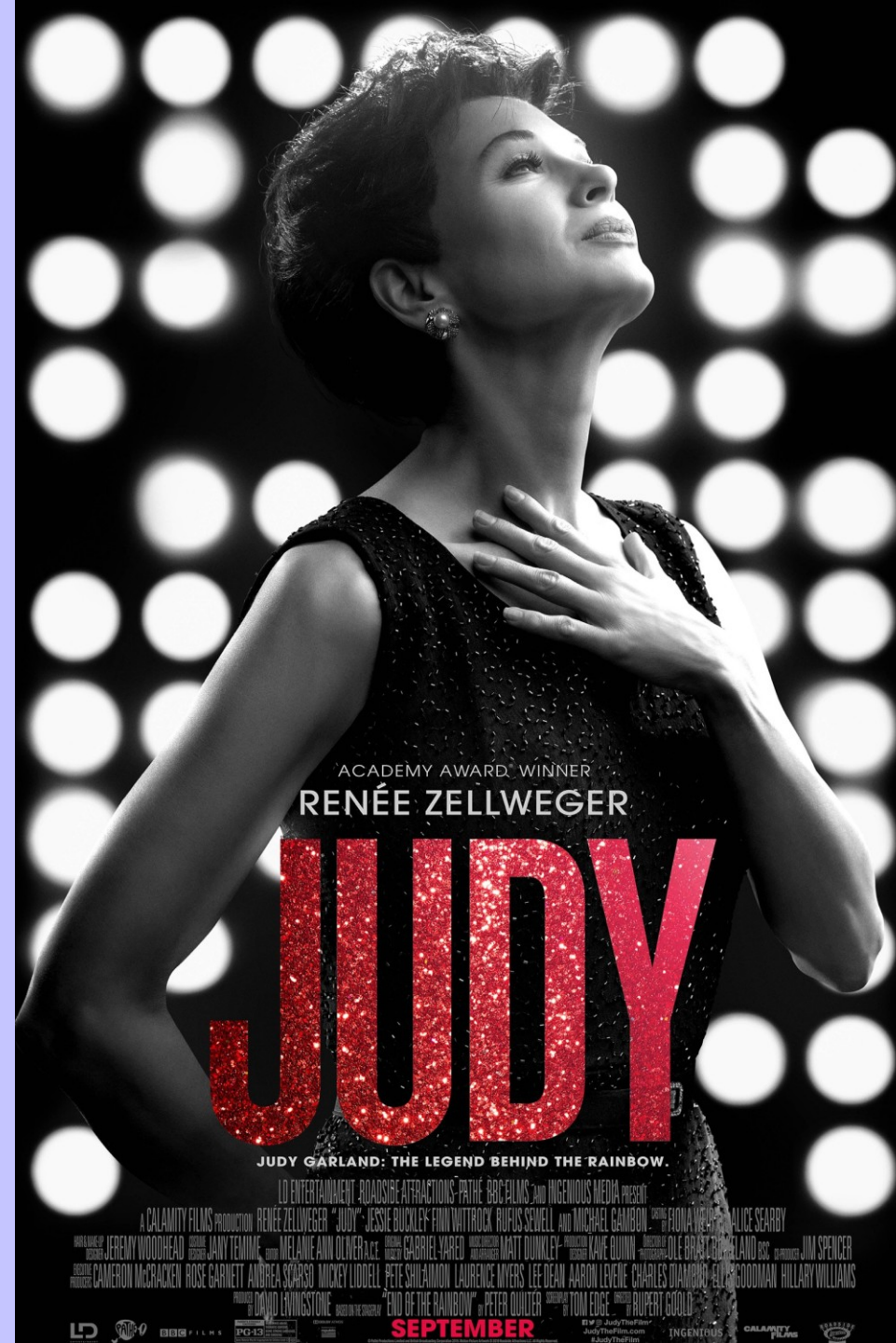
MUNI ARTS

Judy

(VB 2019, r. Rupert Goold)

Jak film představuje Judy Garland v pozdní fázi její kariéry?

- Z hlediska její profese? (možnost dalšího comebacku?)
- Z hlediska její slávy? (zůstává Garland relevantní součástí popkultury?)
- Z hlediska jejího soukromí? (jak sama vnímá svou veřejnou vs soukromou osobnost?)

Prof. Richard Dyer

□ De facto zakladatel metodologie star studies

- *Stars* (1979, reedice 1998) – první vlastní monografie
- *Heavenly bodies* (1986) – praktická aplikace představené metody

□ Další oblasti výzkumu:

- Koncepce zábavy (*Only entertainment*, 2002)
- Queer teorie (*The Culture of queers*, 2001; *Now you see it*, 1990)
- Problematika rasy (*White*, 1997)
- Pastiš (*Pastiche*, 2007)
- Hudba a písně v kinematografii (*Nino Rota*, 2010; *In the space of a song*, 2011)
- Masoví vrazi ve filmu (*Lethal repetition*, 2015)

□ Rozhovor s Richardem Dyerem z roku 2016

□ <https://necsus-ejms.org/pleasure-obvious-queer-conversation-richard-dyer/>

O marxismu, zábavě, tělech a stereotypech

- “Lidé prožívají své životní příběhy, ale ne za podmínek, které si sami zvolí.”
- “Zábava nám nabízí vizi něčeho lepšího, kam můžeme uniknout ... ten pocit, že věci mohou být lepšími; že něco dokonalejšího než co právě je, může existovat v představách a může být realizováno.“
- „Funkcí stereotypů je zviditelnit neviditelné, aby nás tyto kulturní a společenské předpoklady nezaskočily nepřipravené.“
- „Společnost organizuje lidské tělo – jak prožíváme svá těla a co jim a s nimi děláme.“

Hvězdy podle Richarda Dyera

□ Hvězda jako
hvězdný obraz

□ Hvězdný obraz jako
strukturovaná polysémie

- Hvězdný obraz díky strukturované polysémii vyjadřuje různé dobové ideologické kontradike, které jsou na této symbolické rovině maskovány nebo naopak odhalovány.

Představují filmy jako takové jediný vhodný materiál pro výzkum hvězdných obrazů?

Nikoliv. Typy materiálů, které je zapotřebí do analýzy hvězdných obrazů zahrnout, jsou následující:

- **Propagační materiály** (plakáty, making of, trailery, rozhovory, festivaly, sociální média);
- **Publicita** (neautorizované články, skandály, diskuze);
- **Kritiky a komentáře** k jednotlivým filmům (včetně memoárů, pamětí a biografií).

- Samotné filmy jsou však i podle Dyera hlavním klíčem k pochopení úlohy hvězd v celé kinematografické instituci a to zejména na bázi hereckého výkonu (performance), jehož recepce (kritická i laická) se liší od vnímání hereckých výkonů bez hvězdné aury.
- <https://vimeo.com/145394630>

Jaká jsou slabá místa Dyerovy analýzy hvězdných obrazů?

- Do jisté míry univerzálně platná teorie, použitelná k analýze diskurzu o jakékoliv veřejně známé osobnosti.
- Formulována na bázi klasického Hollywoodu, proto je zapotřebí ji modifikovat a rozšířit pro popis a analýzu pozdějších forem slávy.
- Hvězdy jako fenomén konzumpce a jako fenomén produkce >> druhé hledisko je však u Dyera potlačeno ve prospěch prvního.

Frances Ethel Gumm = Judy Garland

- Narozena roku 1922 v Minnesotě, otec Frank a matka Ethel jsou vaudevilloví umělci
- Na jevišti poprvé ve věku dvou let, spolu se sestrami Suzy a Jimmie vystupují jako trio The Gumm sisters až do roku 1934.
- V roce 1935 podepsala smlouvu se studiem MGM.
- Následovaly první modifikace zevnějšku – úprava zubů a vyztužení nosu.

- ***Every Sunday*** (1936) hudební komedie s Deannou Durbin.

- ***Broadway Melody*** (1938), vystupovala ve čtyřech písních.

Mickey Rooney & Judy Garland

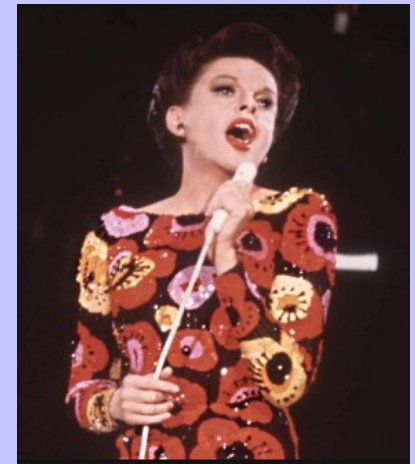
- Dvojice s Mickey Rooneyem v sérii o Andy Hardym: *Love Finds Andy Hardy* (1938), *Andy Hardy Meets Debutante* (1940) and *Life Begins for Andy Hardy* (1941).
- ***The Wizard of Oz*** (Victor Fleming & George Cukor, 1939)
- ***Babes in Arms*** (Busby Berkeley, 1939) opět s Mickey Rooneyem
- V roce 1940 získala “mládežnického” Oscara (Juvenile award at the Oscars).
- ***Little Nelly Kelly*** (Norman Taurog, 1940) je první dospělá role.
- Hrála spolu s Jamesem Stewartem, Hedy Lamarr & Lanou Turner v ***Ziegfeld Girl*** (Robert Z. Leonard & Busby Berkeley, 1941)
- Jako hlavní hvězda poprvé ve filmu ***For Me and My Girl*** (B. Berkeley, 1942) spolu s Genem Kelly
- Jako vizuálně atraktivní žena poprvé ve filmu ***Presenting Lily Mars*** (Norman Taurog, 1943) ve věku 21 let.
- ***Meet Me in St. Louis*** (Vincente Minnelli, 1944). Posunutá linie vlasů a změněné obočí. Oskar pro Margaret O'Brien.

Judy Garland & Vincente Minnelli

- Vzali se v červnu 1945. Dcera Liza se narodila v roce 1946.
- Během natáčení filmu ***The Pirate*** (1948) se Garland nervově zhroutila. Film propadl.
- Naopak snímek ***Easter Parade*** (Charles Walters, 1948), v hlavní roli s Fredem Astairem, byl obrovský divácký hit.
- Stažena z práce na filmu ***The Barkleys of Broadway*** (Charles Walters, 1949) a nahrazena Ginger Rogersovou. Výměnu způsobily problémy s alkoholem a drogami. Činnost pozastavena, dokud se Garland nevzpamatuje ze závislosti.
- ***Words and Music*** (Norman Taurog, 1948) byl poslední film Garland a Mickey Rooneyho. V kinech a u diváků neuspěl.
- Stažena z filmu ***Annie Get Your Gun*** (George Sidney & Busby Berkeley, 1950) a nahrazena Betty Hutton.

Judy Garland – královna comebacku

- Spolu s Gene Kellym hraje ve filmu **Summer Stock** (Charles Walters, 1950). Výrazně kolísající váha, opětovné problémy s narkotiky brzdí produkci.
- Díky časté nepřítomnosti na place stažena z filmu **Royal Wedding** (Stanley Donen, 1951) s Fredem Astairem a nahrazena Jane Powell. Pokus o sebevraždu a konec kontraktu s MGM.
- V roce 1951 najala manažera Sida Lufta. Následoval rozvod s Minellim. Zcela vyprodané vyprodané koncertní turné ve Spojeném království. V říjnu vyprodala svoji show na Broadwayi.
- V roce 1952 si Garland vzala Sida Lufta. Založili produkční společnost Transcona Enterprises, která spolu se studiem Warner Bros vytvořila snímek **A Star is Born** (George Cukor, 1954). Píseň *'Born in a Trunk'* je považována za jakousi hudební biografii Garland. Vynikající recenze a nominace na Oscara za nejlepší ženský herecký výkon. Postava Normana Maina vychází ze samotné Garland stejně jako postava Vicky Lester – oba jsou oběti negativní publicity.

Dyer, Richard (1986): Judy Garland and Gay Men. In: *Heavenly Bodies. Film Stars and Society*. London: Routledge, s. 137 – 191.

- Rekonstrukce specifické queer recepce hvězdného obrazu Judy Garland (materiály – dopisy, vzpomínky, performance)
- Období po roce 1950 – koncerty, tv show, ale také zpětné přepisování rané a vrcholné fáze její kariéry
- Hvězda, která má jedinečný vztah k utrpení, bolesti, obyčejnosti a výjimečnosti.

- Koncerty a tv vystoupení přinášejí jen minimum nového materiálu
>> klíčový je vztah k minulé kariéře.

- Na přelomu 50. a 60. let jsou koncerty Judy Garland jedním z mála míst, kde se mohou homosexuálové veřejně přiznat ke své orientaci.

- Proměna diskurzu – gayové nejprve oceňují Garland jako figuru zřetelně artikulující strádání a později jako ikonu, která navzdory nepřízní osudu a vlastním selháním přežila
 - >> I tak specifická recepce jako tato má své vlastní nuance a vývoj
 - Vždy velmi intenzivní emocionální prožitek (síla + utrpení, comeback)

- “... je to její obrovská síla a nikoliv sebedestruktivní tendence, které k ní gaye přitahují.“
- „Prý jsme ji milovali, protože vyjadřovala naši osamělost a trýzeň. Blbost. Moji rodiče byli hetero a byli to ti nejutrápenější a nejosamělejší lidé, jaké jsem kdy poznal... Miloval jsem ji, protože ať ji ponižovali a podceňovali sebevíc, vždycky to přežila.“
- „If happy little bluebirds fly, beyond the rainbow, why – I made it, I made it – why oh why – thank you, darlings, I made it all the way through, I didn't think I would – oh why can't I?“

Které tři aspekty hvězdného obrazu Judy Garland z ní vytvořily queer ikonu?

- **OBYČEJNOST**
- **ANDROGYNIE**
 - **CAMP**

1. Obyčejnost - Mickey Rooney & Judy Garland

I cried for you (*Babes in arms*, 1939)

Meet me in St. Louis (USA, 1944, r. Vincente Minelli)

Ziegfeld Girl
USA 1941
r. Robert Z. Leonard

MUNI ARTS

2. Androgynita

- Androgynita - spojení dvou genderů na jednom těle. Idea, která tíhne ke konfuzi obou genderů a zastření rozdílů.
- Biologické pohlaví determinuje také společenské a genderové role – androgynita vytváří dojem něčeho mezi, co nespadá ani do jedné kategorie
- Judy Garland v řadě rolí a výstupů ztělesňuje genderovou androgynitu

Androgynita Judy Garland jako komická nebo stylová

Pirát (USA 1948, r. Vincente Minelli)

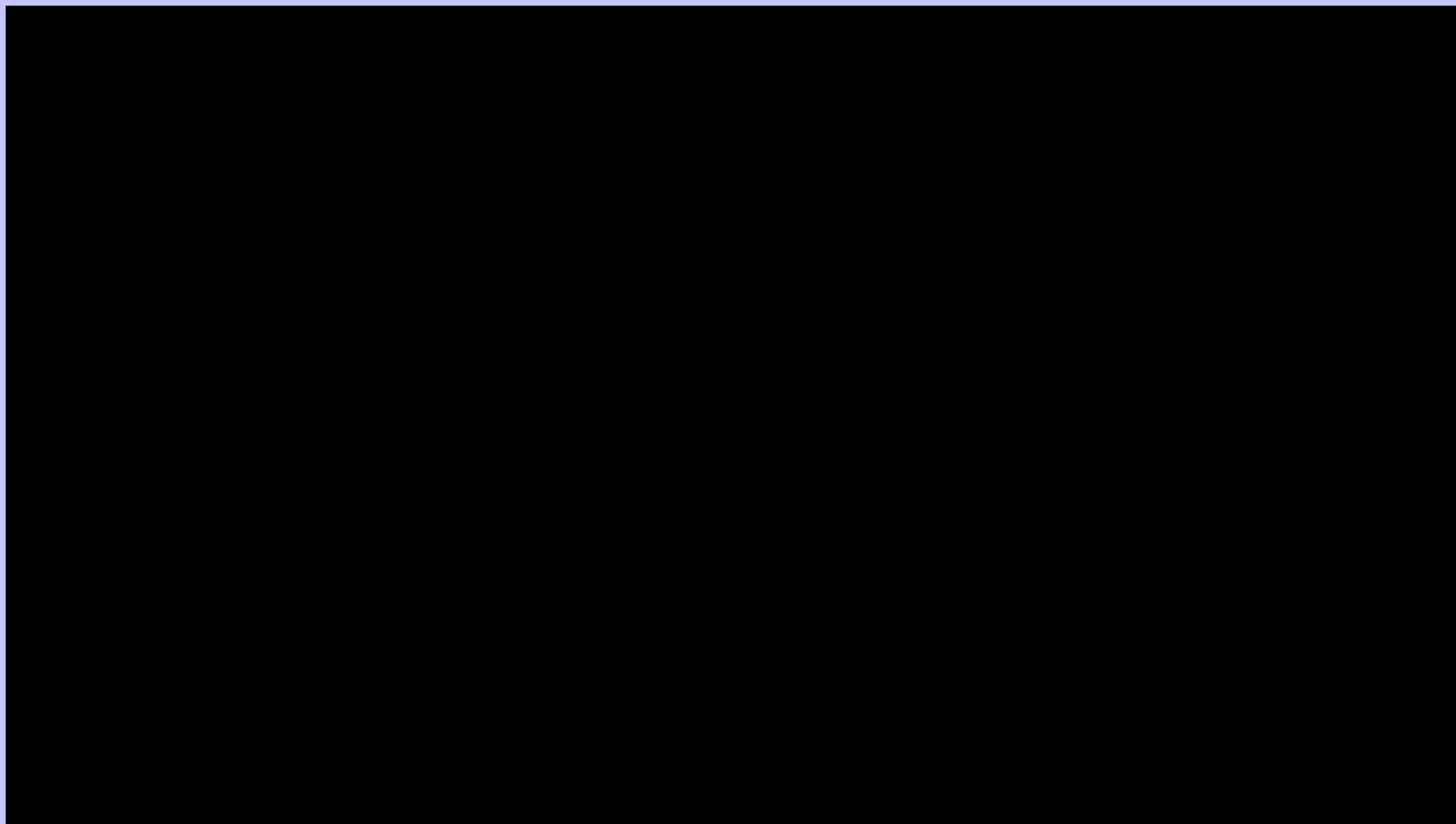

Zrodila se hvězda
(USA 1954, r. George Cukor)

„A Couple of Swells“

(*Velikonoční přehlídka*, USA 1948, r. Charles Walters)

MUNI ARTS

3. Camp

- Charakteristický způsob queer/gay vztahování se k hodnotám, obrazům a produktům většinové kultury a to pomocí ironie, zveličení, trivializace a teatrálnosti. (Dyer)
- Utahování si z vážného a seriózního (Dyer)
- „Vážnost, která selhává“ (Sontag)

MUNI ARTS

- Specificky přepjatá gesta, zpěv a vzhled jsou vhodným výchozím materiálem pro drag shows
- ! Garland jako hvězda, která není jen ironizovaná prostřednictvím camp, ale sama vyjadřuje camp postoje.
- “Being camp rather than seen as camp”

Camp a Judy Garland

- Některé filmy z období MGM jsou velmi camp - epizoda “The Great lady gives an interview” v **Ziegfield follies** nebo celý film **The Pirate** => teatralita, parodie a umělost
- "Camp je dekorativní a zdobný, zdůrazňuje texturu, smyslné povrchy a styl na úkor obsahu“ (Sontag)
- Jemná osobní sabotáž filmů z období MGM

- **Presenting Lily Mars** (1943) – „When I hear beautiful music“
 1. Garland paroduje nejen operetní manýru Marty Eggerth (fikční postava), ale také vlastní pěvecké postupy a konvence (vokální ozdoby, expresivní gesta a pohyby rukou, extrémní obličejová mimika)
 2. Parodie standardní situace, kdy neznámá dívka dostane šanci poprvé zaspívat ve velkém nočním klubu (procházející číšník, nevhodně umístěný buben).

“When I Hear Beautiful Music”

(Presenting Lily Mars, USA 1943, r. Norman Taurog)

Resumé

- Hvězdu analyzujeme za pomoci metodologie star studies jako hvězdný obraz, který charakterizujeme jako strukturovanou polysémii.
- Při tomto typu analýzy je zapotřebí pracovat se samotnými filmy, propagačními materiály, publicitou a kritikami a komentáři.
- Dyerova analýza specifické queer recepce hvězdného obrazu Judy Garland rozkrývá, které jeho atributy se nabízely tomuto konkrétnímu segmentu publika.

Rudá carevna

USA 1934

r. Josef von Sternberg

1. Jaké jsou hlavní charakteristiky Sofie Frederiky a poté Kateřiny? Jak nám film zprostředkovává vývoj postavy?
2. Jak se tyto charakteristiky prolínají s širší osobností Marlene Dietrich (tak, jak ji známe z dokumentů, memoárů, vyprávění, životopisných filmů...)

"Romance and lovely skin just seem to go together"

MARLENE DIETRICH

Try **ACTIVE-LATHER FACIALS** for 30 days!

PAT LUX SOAP'S ACTIVE LATHER LIGHTLY IN. RINSE WITH WARM WATER THEN WITH COOL!

"It's Romance—love—that any woman really wants," this famous beauty says. And shows you how she cares for her own million-dollar skin. Try this gentle Lux Toilet Soap Facial—let it help you win the soft appealing complexion beauty that wins Romance—and holds it!

NOT DRY WITH A SOFT TOWEL. NOW YOUR SKIN FEELS SMOOTHER, HAS SUCH A FRESH LOOK. LOVELY SKIN WIMS!

COLOMBIA PICTURES STAR

9 out of 10 Screen Stars use it

SEPTEMBER, 1942

81

"A LUX Girl?"

You bet I am!
Loretta Young

Carder of Walter Wanger's "LADIES COURAGEOUS"

"These Beauty facials really make skin lovelier!" says this famous star

"I never neglect my ACTIVE-LATHER FACIALS with Lux Soap. Cover your face generally with the rich lather, work it in gently but thoroughly. Rinse with warm water, splash with cold, and pat dry. These beauty facials really make skin lovelier—they're a wonderful beauty aid."

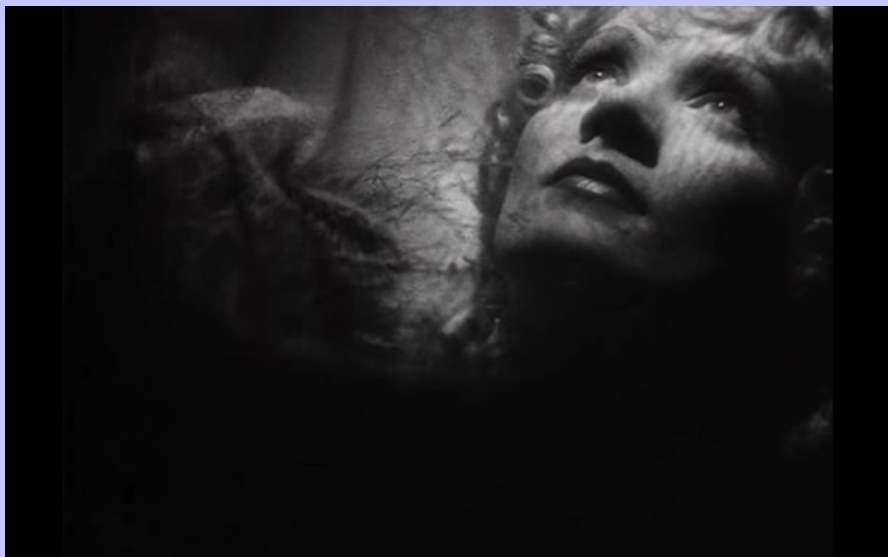
Clever women everywhere find in Loretta Young's Lux Toilet Soap facial a simple easy care that works in the most sure 3 out of 4 circumstances—actually approved! See if this skin complexion care that lovely screen stars recommend doesn't make your skin smoother, softer—more radiant!

DON'T WASTE SOAP

It's patriotic to help save soap. Use only what you need. Don't let your cake of Lux Toilet Soap stand in water. After using, press it in a dry soap dish. Moisture has about ten times as much weight as soap.

YOU want the loveliness that wins romance! Try the simple beauty care Hollywood stars use. See if it doesn't make your skin lovelier!

Lux Toilet Soap L-A-S-T-S...It's hard-milled! 9 out of 10 Screen Stars use it

L3: Texty

- deCordova, Richard (1991): The emergence of the star system in America. In: Gledhill, Chrisitne (ed.): *Stardom. Industry of desire*. London, New York: Routledge, s. 17–29.
 - deCordova, Richard (1990): *Picture Personalities. The Emergence of the Star System in America*. Champaign, University of Illinois Press.
- McDonald, Paul (2000): *The Star system. Hollywood's production of popular identities*. London: Wallflower, s. 5–66.

Vznik filmového hvězdného systému

- 1907 – 1912 – kumulace ekonomicko-výrobních faktorů, které vedou k vytvoření hvězdného systému
 - Přejít k narativním a vícedílným filmům (17% hraných filmů v celkovém objemu produkce v roce 1907 vs 66% v roce 1908)
 - Spor patentových (trustových – MPPC) firem s nezávislymi producenty, dovozci a kiny (Independent Motion Picture Company – IMP)
 - Florence Lawrence jako první filmová star?
- Divadelní tradice – počátek hvězdného systému kolem roku 1880
 - Stock company => combination company
 - Americké divadelní herectví dlouho není respektovanou profesí

Hvězdný systém jako typ diskurzu a jeho transformace

1. Diskurz o herectví

- Technologický aparát jako první star
- Rozpoznání vystupování ve filmu jako specifického druhu práce (od pózování k hraní)
- Od roku 1908 / 1909 pozvolná elevace filmového herectví (Film d'Art); vázáno na přechod od akce a velkých celků ke komplikovanějším zápletkám a menším záběrům.

2. Diskurz o osobnosti filmového plátna

- Od rozpoznání a postupné valorizace praxe přesun k individuálním osobnostem => marketingová diferenciacce produktu
- JMÉNO – kolem roku 1910 se z anonymních performerů stávají jednotlivé a rozpoznatelné individuality
- Intertextuální povaha; omezeno pouze na samotné filmy!

MUNI ARTS

3. Diskurz o hvězdě

- Prudký rozvoj v letech 1913 - 1914
- K předchozím diskurzům přináší navíc informace ze soukromí herce / herečky
- Obě sféry (soukromá a pracovní) by si neměly odporovat, ale být v souladu >> **Reel hero = Real hero**
- Od 20. let nárůst hvězdných skandálů (4. typ diskurzu?)

Hvězdný systém klasického Hollywoodu

- 20. – 60. léta 20. století – většina hvězd smluvně vázaná na konkrétní studio
- Hvězdy jako výrobní síla, jako kapitál a jako majetek studií
- Kinematografická instituce představuje vysoce organizovaný, detailní systém dělby práce = systém produkce.
- V tomto systému hvězdy fungují jako elitní “performance specialists”.
- Zároveň jsou formou kapitálu – studia do nich investují, aby:
 1. diferencovaly svoje produkty
 2. aby se pojistily proti ztrátám a maximalizovaly své zisky

- Hvězda je jak výrobní silou klasického hollywoodského modu produkce, tak také majetkem a produktem, který studia mohou využívat za účelem kumulace zisku.
- Hvězdný obraz tudíž přímo vychází ze samotné individuální podstaty hvězdy, ale zároveň se od ní dá oddělit => hvězdné kontrakty tak musí právně pokrýt dvě odlišné věci:
 1. Hvězdu jako soukromou osobu
 2. Hvězdný obraz
- Vztah soukromé osobnosti k utvářenému obrazu tak představuje potenciální třetí plochu vůči studiu a zdroj právních konfliktů.
- Zejména jméno, hlas a podoba konkrétní star mohou být použity k účelům, nad nimiž hvězda nemá plnou kontrolu.

MUNI ARTS

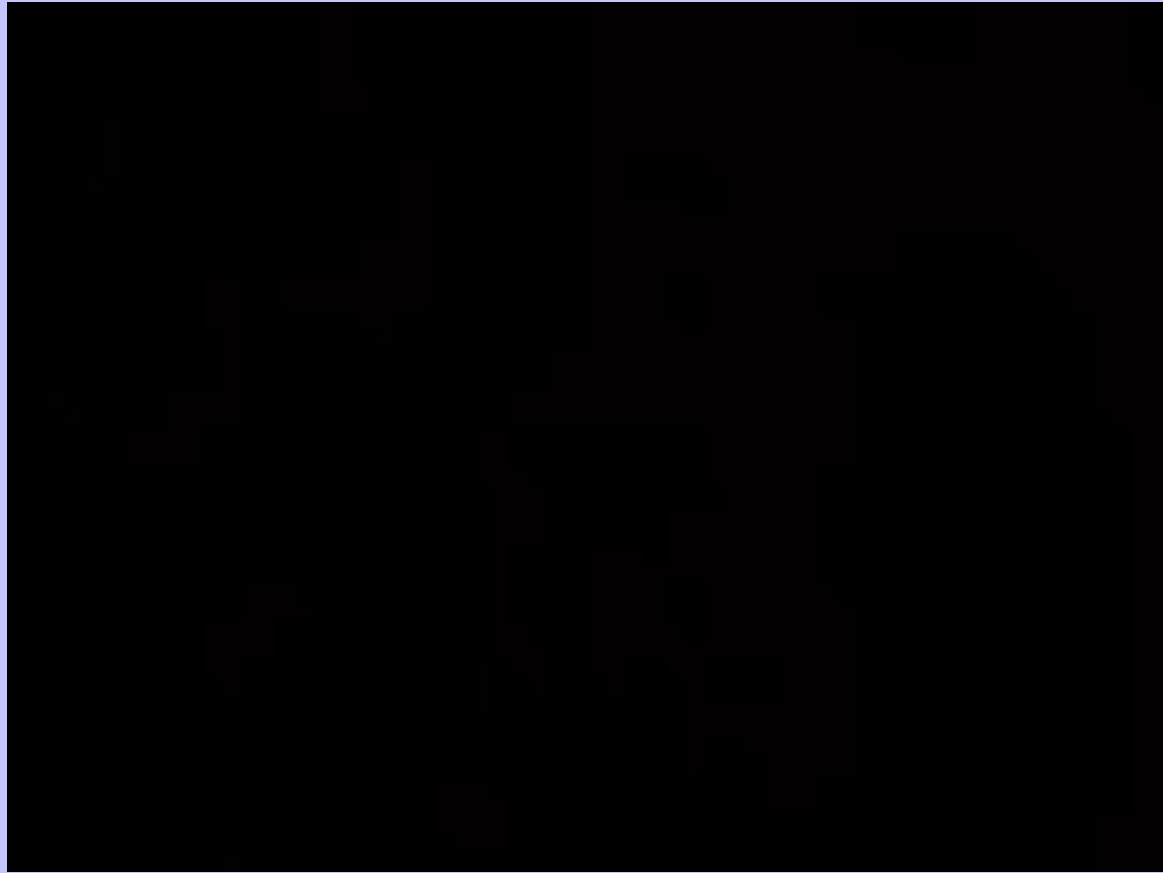
Hvězdy jako plastické osobnosti

= hvězda jako veřejná soukromá osobnost musí být v souladu s typem rolí, do nichž je nejčastěji obsazovaná

- Marlene Dietrich = žena vamp
- Katharine Hepburn = dynamická moderní žena
- James Cagney = drsný gangster
- Clark Gable = romantický kavalír

Singin' in the rain (1952, r. Stanley Donen, Gene Kelly)

Velká pětka (Majors) a Malá trojka (Minors)

□ Princip vertikální integrace => výroba, distribuce a kina (94% příjmů) X Malá trojka nemá kina

□ Majors:

- Paramount – Marlene Dietrich, Mae West, Maurice Chevalier
- MGM – Clark Gable, Mickey Rooney, Judy Garland, Greta Garbo
- 20th Century Fox – Sonja Henie, Shirley Temple, Betty Grable
- Warner Bros. – James Cagney, Bette Davis, Humphrey Bogart
- RKO – Fred Astire a Ginger Rogers

□ Minors:

- Universal – Bela Lugosi, Boris Karloff, Deanna Durbin
- Columbia – x
- United Artists – Eddie Cantor

MGM – víc hvězd než jich září na nebi

Jak fungoval hollywoodský hvězdný systém

- Talentovní scuti (talent scouts) pravidelně navštěvovali divadelní představení a noční kluby po celé zemi.
- Rekrutování vaudevillových účinkujících, divadelních herců, performerů z rozhlasu, burlesky či dokonce sportovních talentů (krasobruslařka Sonja Henie, plavec Johnny Weissmüller).
- V případě úspěšné filmové zkoušky (screen test) podepsán dlouhodobý kontrakt se studiem.
- Podpis smlouvy aspirujícímu herci / herečce přinesl pravidelnou týdenní mzdu a intenzivní školení v oblasti správné dikce a výslovnosti; a samozřejmě hodiny herectví.

Jak fungoval hollywoodský hvězdný systém

- Učitelé herce připravovali na práci se scénářem jako základní předlohou pro vybudování postavy, přičemž do tohoto tvůrčího procesu museli dále zahrnout režisérovy připomínky a interakci s dalšími herci.
- Individuální příprava na roli byla bezpodmínečně nutná – pracovní tempo přímo vyžadovalo, aby herci chodili na plac připravení a věděli, jak se jednotlivé scény skládají do příběhové celku a jak slouží vývoji postavy.
- Kromě herectví a dikce se hercům dostalo hodin tance, etikety, šermu, jezdeckví, plavání, boxu a výuky jazyků

Hollywoodská proměna

- Konzultace s poradcem v oblasti módního stylu, make-upu a úpravy vlasů >> změna barvy a střihu.
- Někdy použita elektrolýza k úpravě vlasové linie.
- Změna tvaru obočí.
- Umělé řasy a zubní korunky; případně vytržení zubů za účelem zdůraznění lícních kostí.
- Plastické operace nosu a odstraňování jizev či akné

Marlene Dietrich

Změna jména

Doris Mary Anne Kappelhoff >> Doris Day Roy Fitzgerald >> Rock Hudson

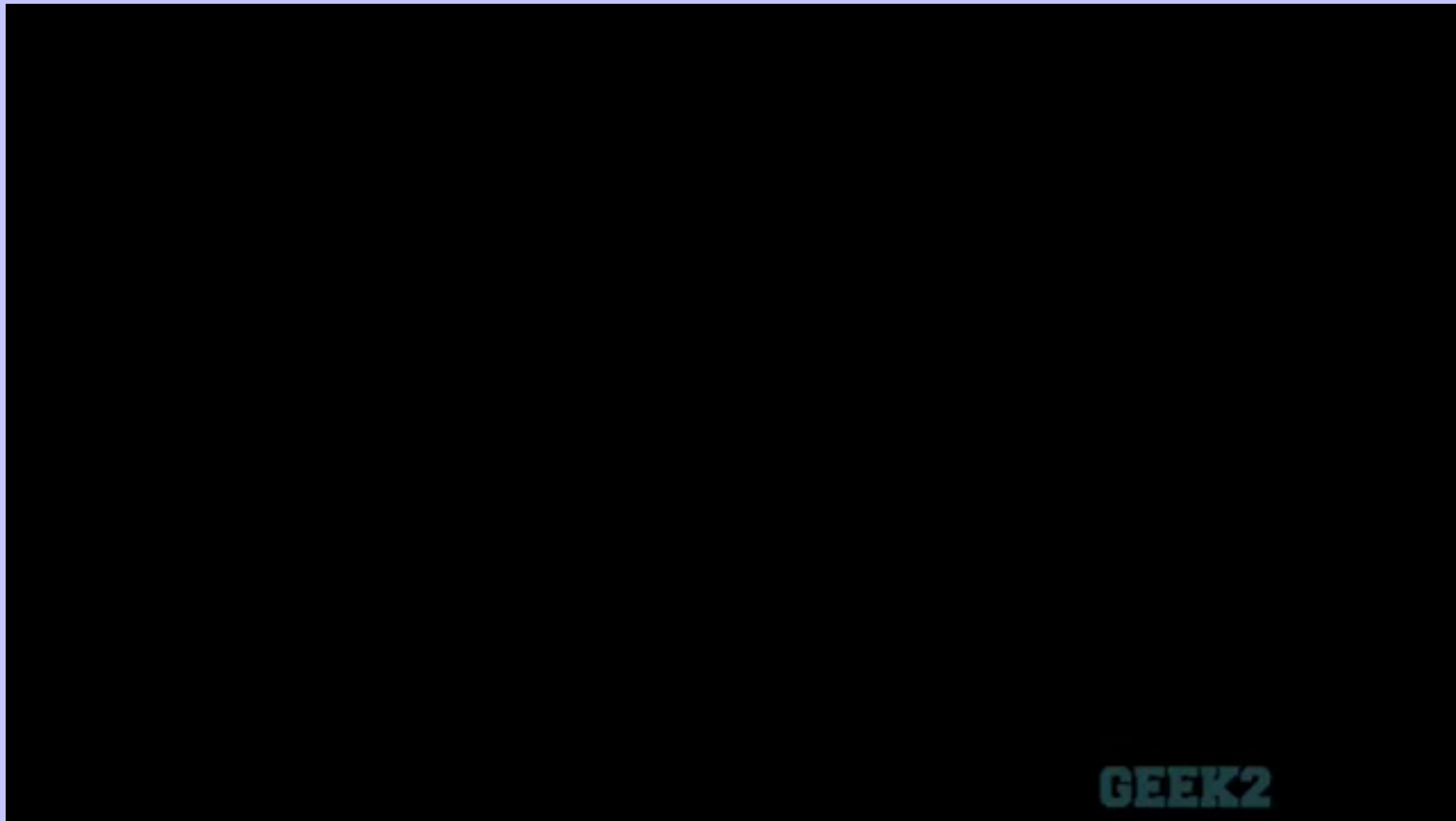
Budování hvězdného obrazu

- Jakmile panovala shoda na jméně, vymyslel se nováčkovi adekvátní životopis. Následovala účast na večírcích, premiérách a v nočních klubech, kde bylo cílem vzbudit žádoucí pozornost.
- Následoval třístupňový proces budování hvězdného obrazu:
 1. Adept se objevil v menších rolích (walk-ons) s minimem dialogu. Pokud přitáhl pozornost (zmínky v recenzích, pošta od diváků), dostává větší roli.
 2. “Starlet” - Spolu s cíleným šířením životopisu a fotografií (cheesecake / beefcake), které zdůrazňují tělo na úkor obličeje. Představení hvězdičky editorům populárních časopisů (Photoplay, Modern Screen, Screen Album movie Stories) a redaktorkám společenských rubrik (Hedda Hopper, Louella Parsons).

Budování hvězdného obrazu

- Během druhé fáze si “starlet” rovněž zahraje jednu z hlavních spolu s dalším nováčkem (Deanna Durbin a Judy Garland – *Every Sunday* 1936) nebo ztvární vedlejší roli ve filmu s již známou hvězdou (Marilyn Monroe ve filmu *All about Eve*, 1950).
- Zatímco fáze 2 se snaží najít / vytvořit vhodný typ >> aby filmové role ideálně zapadly do plastického hvězdného obrazu, pak fáze 3 se snaží nalezenou formuli co nejlépe využít.
- “Typecasting” – obsazení dle typu – role, kterou může hvězda pravidelně opakovat. Ačkoliv hvězdy s touto praxí často nesouhlasily (Cagney, Davis), dovolila studiím vyvíjet a obsazovat filmy rychle a efektivně, podle osvědčené šablony.

Marilyn Monroe ve filmu *Vše o Evě* (1950, Joseph L. Mankiewicz)

Star vehicle = finální standardizace produktu

- Termín vzešel ze samotné výrobní praxe.
- Označuje způsob přípravy natáčení a propagace filmů s cílem co nejlépe využít konkrétní hvězdu v rámci fungujícího typu + v každém snímku drobné inovace či žánrové kombinace.
- Role typu *star vehicle* modelované podle:
 1. Vzezření hvězdy (Marilyn Monroe jako hloupá blondýna)
 2. Stiuace, prostředí nebo děje (Greta Garbo v melancholických romancích, vystavěných kolem nenaplněného vztahu)
 3. Možnosti hvězdy předvést to, co umí nejlépe (Gene Kelly tančí)
- Pokud je *star vehicle* funkční, přetrvávající a konzistentní, může nabrat skoro až kvalit žánru (Marlene Dietrich a Joseph von Sternberg – kontinuální vizualita, ikonografie a struktura).

Hvězdný systém jako reklamní nástroj

Share a secret with Hollywood...

"Choose your makeup by the color of your Eyes"

SAYS
Dolores Del Rio

A SECRET? Yes, a beauty secret... direct from Hollywood... from glamorous Dolores Del Rio. "Choose your makeup by the color of your eyes!"

WHY DOES IT MELT? Just this: Nature has given you a personality color—a color that never changes... It's the color of your eyes! That's the secret of MARVELOUS Eye-Matched Makeup. First of all, it's makeup that matches... harmonizing sets of face powder, rouge, lipstick, eye shadow and mascara... all in correct color sympathy.

AND IT MATCHES YOU... because this new makeup is scientifically keyed to your own personality color—the color of your eyes! Wear this new makeup and...

YOUR FACE IS A PICTURE... not a jumble of mixed makeup... but correctly made up as it would be in Hollywood, in the shade an artist, a color expert would choose to glorify you.

AND IT'S RIGHT WITH YOUR SMARTEST GIBBONS... for after all, like every well-dressed woman, you instinctively know and wear "your" colors, the shades that harmonize with the color of your eyes.

ASK THE GIRL WHO WEARS IT! In actual tests 9 out of 10 women agree they are immediately better looking in MARVELOUS Eye-Matched Makeup. Your favorite beauty color, your own drug or department store set will recommend MARVELOUS Parisian type face powder, rouge, lipstick eye shadow and mascara if your eyes are brown like Dolores Del Rio's; Dresden type if your eyes are blue; Patricia type for gray eyes; Continental type for blond. Each single item costs only 55¢ (Canada 65¢) in large full size package.

HEND OUT... TONIGHT! Discover what Eye-Matched makeup can do for you this very night. The proof will tell what for you when he sees the more glamorous you.

COPYRIGHT 1937, BY RICHARD HUDNUT

Harmonizing ROUGE - LIPSTICK - FACE POWDER - MASCARA - EYE SHADOW - 55¢ EACH

MARVELOUS Eye-Matched MAKEUP
by RICHARD HUDNUT

- ★ **ROUGE.** At last, rouge that's smoothly blendable, sets, wears... as long as you like. Spreads evenly, stays on for hours.
- ★ **FACE POWDER.** Silk, soft, supple, fine, kind to sensitive skin. Stays 4 to 6 hours, by day. Perfect against dust.
- ★ **MASCARA.** Gently cleanses to soothe, makes your eyes look bigger, darker, and deeper. Grows in smoothly, doesn't "smudge."
- ★ **LIPSTICK.** Double-creamed for best lip smoothness, prevents your lips, stays shining, in single moisture release.
- ★ **EYE SHADOW.** Cleanses and softens, leaves delicate film, sets in place, stays on your eyes' beauty. Easy to apply.

Jean Crawford says "I've made those mildness tests you've read about—my choice is **Camels!**"

"I wanted a cigarette with rich flavor that agreed with my throat. Camels have a wonderful flavor and the mildness I demand!"

Test Camels in your "T-Zone"
IF YOU SMOKE, IT'S FOR FAULT. Try them for 30 days and you'll know why Camels is America's most popular cigarette!

MILLIONS MUST AGREE—BECAUSE CAMEL LEADS ALL OTHER BRANDS!

Smokers all over the country have made the sniff test, the puff test — and the thorough 30-day Camel test to find out the score on cigarette mildness.

Now, after all the mildness tests, the smoke has cleared and Camel has its biggest lead in popularity in 25 years! The latest published figures show that Camel leads all other brands by billions of cigarettes!

Jean Crawford made her own 30-day Camel test — and compared for mildness and flavor. So have many other smokers. Start your own sensible 30-day Camel test today. Enjoy Camel's rich, full flavor — a flavor no other cigarette has. And see just how mild a cigarette can be — pack after pack, week after week!

Not one single case of throat irritation due to smoking CAMELS!
THAT'S WHAT NOTED THROAT SPECIALISTS REPORTED IN A COAST-TO-COAST TEST OF HUNDREDS OF PEOPLE WHO SMOKED ONLY CAMELS FOR 30 DAYS!

Propagace & kontrakty

- Každé studio disponuje týmy k šíření a propagaci hvězdných obrazů (články a komunikace s fanouškovskými kluby, smlouvy o obchodním zastoupení vybraných značek, návrhy plakátů a dalších PR materiálů pro šíření jak v USA, tak v zahraničí).
- Dlouhodobé smlouvy – 7 let, značně nevýhodné a restriktivní pro hvězdy.
 - Neexistuje univerzální kontrakt, každá hvězda si vyjednává míru kontroly nad vlastním hvězdným obrazem sama.
 - Studio může kontrakt kdykoliv ukončit, hvězda sama nikoliv.
 - Kontrola nad finančními otázkami, povahou rolí a veřejných výstupů, marketingových kampaní a prací pro další studia.
 - V případě porušení některé z klauzulí následují penále (nižší plat a méně výrazné role).
 - Pojistky pro případ narušení hvězdného obrazu >> konkrétní směrnice pro hvězdu, jak vystupovat a jak se chovat jako veřejná soukromá osoba.

Resumé

- Hvězdný systém se utváří jako postupně se rozšiřující dostupná suma informací o hvězdách.
- Klasické období vytváří tzv. plastické hvězdné obrazy, pro něž je charakteristické zejména sloučení hvězdy jako soukromé osobnosti s převládajícím typem rolí, které pravidelně hraje.
-
- Na tyto dvě stránky pamatují kontrakty, které dělí konkrétní star na soukromou osobu a veřejně prezentovaný hvězdný obraz. Obojí podléhá kontrole studia a konkrétní star má pouze limitované možnosti ovlivňování a vytváření sebe sama.

Texty

Lokálně a kulturně specifické hvězdné systémy

- Vincendeau, Ginette (2000): *Stars and stardom in French cinema*. London and New York: Continuum, s. 1–41.
- Garncarz, Joseph (2010): Hvězdný systém ve výmarské kinematografii. *Illuminace* 24, 2012, č. 1, s. 31–44.
 - ◇ Hjort, Mette – Petrie, Duncan (eds.)(2007): *The Cinema of small nations*. Edinburgh: Edinburgh university press.
 - ◇ Bergfelder, Tim – Carter, Erika – Gokturk, Denis (eds.)(2003): *The German Cinema Book*. London: BFI Modern Classics.

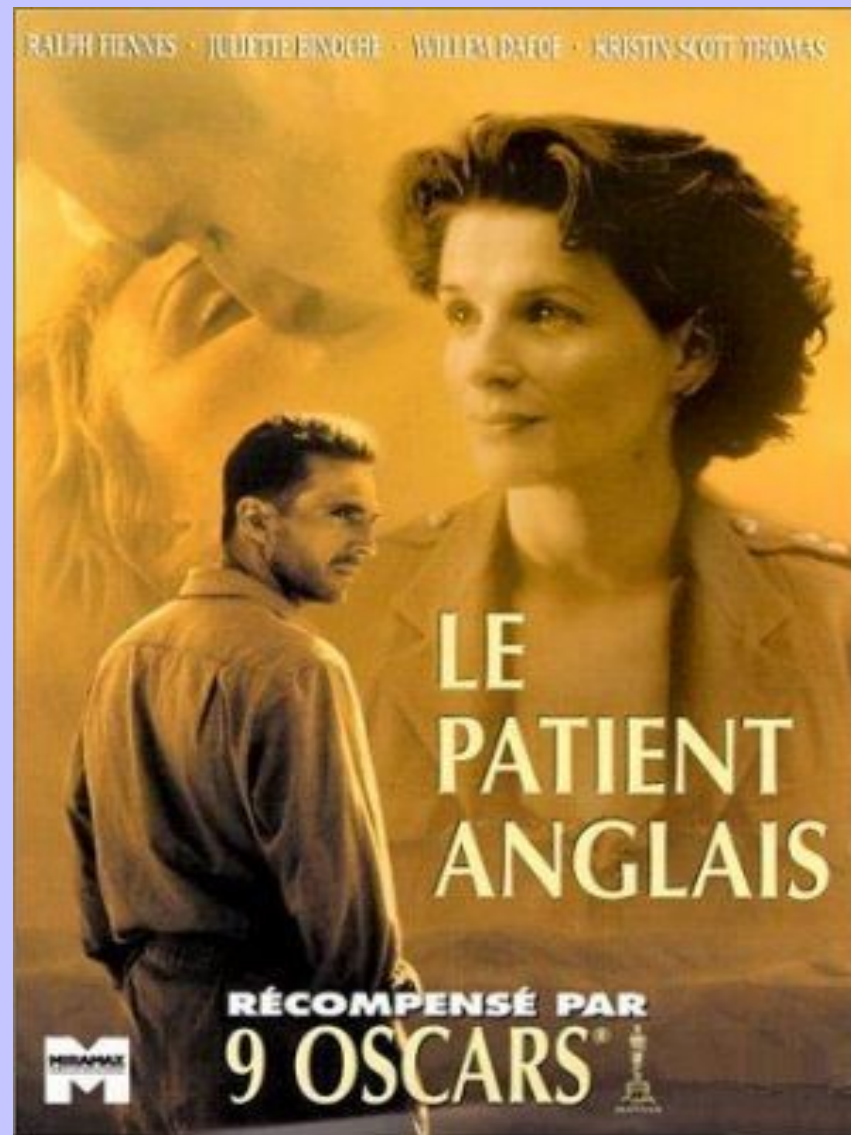
Lokální (evropské) hvězdné systémy

- Kulturní specifičnost – divadelní a náboženská tradice
- Vazba na divadlo (ekonomické, geografické a vzdělávací důvody)
- Hvězda jako národní emblém a kulturní spíš než obchodní komodita => označení umělec / umělkyně namísto hvězda
- Neexistují exkluzivní kontrakty studií s hvězdami ani systém o několika úrovních pro budování hvězdných obrazů => preference dlouhodobé spolupráce jednotlivců (dvojice, přátelské vazby a divadelní soubory)
- Blízkost domácích hvězd – chybí okázalý životní styl, často se pohybují ve stejném prostředí jako jejich diváci

MUNI ARTS

Brigitte Bardot B. B.

- První francouzská masmediální hvězda
- Francouzský symbol i globální ikona
- Napodobovaný i kontroverzní dobový symbol
- ... *a Bůh stvořil ženu* (Roger Vadim, 1956) jako předchůdce francouzské nové vlny x nechuť k obsazování hvězd => *Pohrdání* (Jean-Luc Godard, 1963)

... a *Bůh stvořil ženu* (Roger Vadim, 1956)

Nová vlna a hvězdy

- Příliš drahé
- Jiný estetický projekt – preference nováčků, neherců nebo osobností mimo film
- Vlastní generace herců a hereček
- Mužské postavy jako alter-ega režisérů (Jean-Pierre Léaud a Francois Truffaut; Jean-Paul Belmondo a Jean-Luc Godard); ženské postavy jako múzy a objekty touhy (Anna Karina a Godard; Stéphane Audrane a Claude Chabrol, Francois Truffaut a Jeanne Moreau)
- Autorské projekty – režisér má stát v centru pozornosti (BB jako příliš populární pro filmy režisérů nové vlny; vnáší do filmů nechtěné přesahy)

MUNI
ARTS

MUNI ARTS

Anny Ondráková

- Status ryze filmové star – až na informace o milostném životě se u ní objevují všechny tři stupně hvězdného diskurzu podle deCordovy
- Typ žabce / flapper
- Cílená snaha prosadit ji v Německu – kameraman Heller, režisér a partner Lamač, scénarista Wassermann

MUNI ARTS

“Herecká otázka”

- S nástupem zvuku a rostoucí schopností filmu oslovit divadelní herce se vynořuje problém synchronizace obou časově náročných kariér => Miloš Havel proto zakládá Filmové studio jako líheň filmových talentů.
- Angažování konzervatoristů, sborových tanečnic (v dobovém slangu tzv. “girls”) a manekýnek (Eliška Pleyová).
- Vzdělání (základy filmového herectví), zkušební filmy (screen tests), drobné role.

Herecká otázka po válce

- Projekt tzv. divadelní decentralizace naráží na snahu vytvořit soubor z primárně filmových herců, kteří mimo natáčení budou zkoušet divadelní inscenace.
- 1948 – 1949 – Divadlo Filmového studia
- 1949 – 1951 – Divadlo Státního filmu
- Problémy – předimenzovaný soubor, složitá koordinace filmařské práce s divadelní, nejasné kompetence
- Od září 1951 plány na vybudování Studia filmového herce (menší počet herců zaměstnaný přímo na Barrandově), 1958 se realizuje stálý herecký soubor při FSB o cca 10 až 20 členech (epizodisté a představitelé vedlejších rolí). V této formě přetrvává až do konce 80. let.

Typologie českých filmových hvězd (30. léta a první polovina 40. let)

- **Věra Ferbasová** – žabec / flapper
- **Lída Baarová** – od komediálních rolí k melodramatům
- **Hana Vítová** – obyčejná pracující dívka
- **Adina Mandlová** - od glamour rolí ke komplexnějším
- **Zdena Sulanová** – mladá talentovaná hrdinka
- **Nataša Gollová** – crazy komedie
- **Vlasta Burian** – komik
- **Oldřich Nový** – milovník (vyšší třída)
- **Otomar Korbelář** – romantický mužný hrdina (nižší třída)
- **Theodor Pištěk** – starokomik
- **Svatopluk Beneš** – romantický hrdina
- **Ladislav Pešek** – mladokomik
- **Zdeněk Štěpánek** – charakterní herec

Šťastnou cestu (Otakar Vávra, 1943)

Resumé

- Lokální (evropské) hvězdné systémy jsou kulturně specifické.
- Ačkoliv tato kulturní prostředí nedisponovala precizními mechanismy k výrobě, rozvoji a udržení hvězdných obrazů, navazovala ve zvýšené míře na divadelní tradici a rozvíjela spíš diskurz o umění a hereckém talentu jako základního předpokladu k dosažení hvězdné slávy.
- Ryze filmové hvězdy představovaly, na rozdíl od hollywoodského studiového systému, výjimku.
- Přesto jednotlivé herecké osobnosti spadaly do konkrétních typů, které využíval rovněž film.